

ต้นทุนในการทำสวนส้มตรา

ส้มตราเป็นไม้ผลยืนต้นชนิดหนึ่ง ซึ่งได้รับการขยายพันธุ์มาจากประเทศจีน แต่ต่อมาได้กลายเป็นผลไม้ที่มีผู้นิยมบริโภคกันมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งยังสามารถนำไปแปรรูปได้อีกหลายชนิด จึงทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกส้มตรามากขึ้น โดยปกติส้มตราจะให้ผลเมื่อมีอายุ 4 ปีขึ้นไป และจะให้ผลเพียงปีละ 1 ครั้ง ดังนั้นการทำสวนส้มตราจึงต้องใช้เงินทุนสูงในระยะแรก

การศึกษาต้นทุนในการทำสวนส้มตราได้ทำการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของเกษตรกรที่ทำสวนส้มตราในอำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่ และต่อกิโลกรัม

การจำแนกต้นทุนในการทำสวนส้มตรา

ในการทำสวนส้มตราต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถแยกประเภทต้นทุนตามงวดบัญชี ได้เป็น 2 ประเภท คือ รายจ่ายลงทุน (Capital Expenditures) และรายจ่ายประจำ (Revenue Expenditures)

รายจ่ายลงทุน คือ รายจ่ายที่จะให้ประโยชน์ต่อกิจการมากกว่าหนึ่งงวดบัญชีและรายจ่ายประเภทนี้เรียกว่า สินทรัพย์ เมื่อนำสินทรัพย์นี้มาใช้งานต้นทุนของบริการที่ได้รับจากสินทรัพย์ในงวดหนึ่ง ๆ จะนำมาคิดเป็นรายจ่ายประจำงวด ส่วนรายจ่ายประจำเป็นรายจ่ายที่ให้ประโยชน์ในงวดบัญชีที่รายจ่ายนั้นเกิดขึ้น ¹

ต้นทุนที่เป็นรายจ่ายลงทุนสำหรับในการทำสวนส้มตรา หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินทรัพย์ถาวร ซึ่งได้แก่เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวน เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า เครื่องพ่นยา จอบ เสียม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนปีที่ต้นส้มตราจะให้ผลผลิต อันประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ต้องดูแลรักษาต้นส้มตราให้เจริญเติบโตและพร้อมที่จะให้ผลผลิตในปีต่อ ๆ ไป ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการซื้อสินทรัพย์ถาวร และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไป

ตั้งแต่ปีที่ 1 จนถึงปีที่ 3 จึงเป็นสินทรัพย์ที่จะให้ประโยชน์ในการทำสวนส้มตรามากกว่า 1 งวดบัญชี หรือ 1 ปี ของการเพาะปลูก และได้นำมาคิดเป็นค่าใช้จ่ายตามประโยชน์ที่ได้รับในแต่ละปี

ต้นทุนประเภทรายจ่ายประจำ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละปีนับตั้งแต่ปีที่ 4 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นปีที่ส้มตราให้ผลผลิตแล้ว ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่ง ได้แก่ ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคา เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายของปีที่ 1-3 ตัดจำหน่าย และค่าใช้ที่ดิน

ต้นทุนในการทำสวนส้มตรา

ในการศึกษาต้นทุนและรายได้ของการทำสวนส้มตรา ข้อมูลที่ศึกษาเป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามชาวสวนส้มตราในปีเพาะปลูก 2530/2531 จำนวน 60 ราย นำมาคิดเฉลี่ยสำหรับ ต้นส้มตราที่มีอายุต่าง ๆ กัน โดยแบ่งขนาดเนื้อที่เพาะปลูกในการศึกษาออกเป็น 3 ขนาด คือ เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ รายละเอียดต้นทุนในการทำสวนส้มตราและต้นทุนเฉลี่ย มีดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในการปลูก

เมื่อเริ่มปลูกส้มตราจะมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน ค่าต้นพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่าแรงงานในการปลูก ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะเกิดขึ้นเฉพาะในปีที่ 1 เมื่อเริ่มทำการปลูกส้มตราเท่านั้น ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน พื้นที่ที่ใช้ปลูกส้มตราส่วนใหญ่ เดิมมักเป็นป่าละเมาะเล็ก ๆ จึงต้องทำการขุดถางต้นไม้เล็ก ๆ นำมารวมกันแล้วจุดไฟเผาเพื่อทำให้เตียน ต่อจากนั้นทำการไถพรวนดินให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะทำการปลูกส้มตราได้ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินเฉลี่ยต่อไร่ตาม เนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน เฉลี่ยไร่ละ 503.70 บาท (ตารางที่ 1)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน เฉลี่ยไร่ละ 480.00 บาท (ตารางที่ 2)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน เฉลี่ยไร่ละ 506.07 บาท (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูก ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ส่วนที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน		ค่าปุ๋ยคอก (บาท)	ค่าปุ๋ยเคมี (บาท)	ค่าต้นพันธุ์ (บาท)	จำนวนและค่าแรง วัชระยะปลูกและขุดหลุม		จำนวนและค่าแรงปลูก		
		(บาท)	(บาท)				จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)	จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)	
1	7	5,800	450	400	2,800	2	120	2	120	2	120
2	5	4,200	500	400	2,000	4	240	4	240	4	240
3	10	3,000	900	900	4,000	2	120	2	120	2	120
4	10	4,200	900	1,000	3,500	3	180	3	180	3	180
5	10	5,000	1,000	800	4,000	3	200	3	200	3	200
6	12	5,000	1,200	1,000	4,200	4	240	4	240	4	240
รวม	54	27,200	4,950	4,500	20,500	18	1,100	18	1,100	18	1,100
ค่าเฉลี่ยต่อไร่		503.70	91.67	83.33	379.63	0.33	20.37	0.33	20.37	0.33	20.37

ตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูก ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ส่วนที่	เนื้อที่ปลูก		ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน		ค่าปุ๋ยคอก		ค่าปุ๋ยเคมี		ค่าต้นพันธุ์		จำนวนและค่าแรงวัชระยะปลูกและขุดหลุม		จำนวนและค่าแรงปลูก	
	(ไร่)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)	จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)
1	13	6,200	1,000	900	4,550	3	200	3	200	3	200	3	200	200
2	17	8,200	1,300	1,200	5,950	4	250	4	250	4	250	4	250	250
3	20	9,600	1,600	1,400	7,000	5	300	5	300	5	300	5	300	300
4	15	7,200	1,200	1,000	5,250	4	220	4	220	4	220	4	220	220
5	15	7,200	1,300	1,100	5,250	4	230	4	230	4	230	4	230	230
6	20	9,600	1,500	1,400	7,000	5	300	5	300	5	300	5	300	300
รวม	100	48,000	7,900	7,000	35,000	25	1,500	25	1,500	25	1,500	25	1,500	1,500
ค่าเฉลี่ยต่อไร่		480.00	79.00	70.00	350.00	0.25	15.00	0.25	15.00	0.25	15.00	0.25	15.00	15.00

ตารางที่ 3 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูก ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ส่วนที่	เนื้อที่ปลูก		ค่าจ้างงาน		ค่าปุ๋ยคอก		ค่าปุ๋ยเคมี		ค่าต้นพันธุ์		จำนวนและค่าแรง		จำนวนและค่าแรงปลูก	
	(ไร่)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)	จำนวนคน/วัน	ค่าแรง (บาท)
1	34	17,000	3,200	2,700	11,900	11	650	11	650	11	650	11	650	650
2	35	18,000	3,300	2,800	12,250	12	700	12	700	12	700	12	700	700
3	35	18,000	3,400	2,800	12,250	12	700	12	700	12	700	12	700	700
4	40	20,000	3,800	3,200	14,000	13	800	13	800	13	800	13	800	800
5	40	20,000	3,800	3,200	14,000	13	800	13	800	13	800	13	800	800
6	63	32,000	6,000	5,000	22,050	20	1,200	20	1,200	20	1,200	20	1,200	1,200
รวม	247	125,000	23,500	19,700	86,450	81	4,850	81	4,850	81	4,850	81	4,850	4,850
ค่าเฉลี่ยต่อไร่		506.07	95.14	79.76	350.00	0.33	19.64	0.33	19.64	0.33	19.64	0.33	19.64	19.64

1.2 ค่าปุ๋ยที่ใช้ในการปลูก ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกส้มตรา ชาวสวนจะใส่ทั้งปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอกที่นิยมใช้คือ มูลค่างควา มูลวัว มูลควาย แต่ถ้าไม่มีอาจใช้มูลไก่แทนได้ ปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่นิยมใช้สูตร 16-16-16 หรือ 13-13-21 ผสมปุ๋ยคอกกับดินส่วนล่างในอัตราส่วน 1:1 สำหรับปุ๋ยเคมีใช้ประมาณต้นละ 100-200 กรัม ซึ่งคิดเป็นค่าปุ๋ยเฉลี่ยต่อไร่ตามเนื้อที่เพาะปลูกคือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าปุ๋ยคอกเฉลี่ยไร่ละ 91.67 บาท ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 83.33 บาท (ตารางที่ 1)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าปุ๋ยคอกเฉลี่ยไร่ละ 79.00 บาท ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 70.00 บาท (ตารางที่ 2)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าปุ๋ยคอกเฉลี่ยไร่ละ 95.14 บาท ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 79.76 บาท (ตารางที่ 3)

1.3 ค่าต้นทุน การปลูกส้มตราในปัจจุบันชาวสวนนิยมใช้กิ่งตอนเพราะให้ผลเร็ว โดยซื้อต้นพันธุ์มาทำการปลูก ซึ่งปกติชาวสวนจะใช้ต้นทุนประมาณไร่ละ 35-40 ต้น เสียค่าใช้จ่ายตามเนื้อที่เพาะปลูกคือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายค่าต้นพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 379.63 บาท (ตารางที่ 1)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายค่าต้นพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 350.00 บาท (ตารางที่ 2)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายค่าต้นพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 350.00 บาท (ตารางที่ 3)

1.4 ค่าแรงในการปลูก การปลูกส้มตราต้องใช้แรงงานโดยเริ่มตั้งแต่การวัดระยะปลูก ขุดหลุม ผสมดินกับปุ๋ยรองกันหลุม นำต้นพันธุ์มาวาง กลบดินให้พูน แล้วรดน้ำให้ชุ่ม ค่าแรงงานที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งได้ตามขั้นตอนการปลูก ดังนี้

1.4.1 ค่าแรงวัดระยะปลูกและขุดหลุมปลูก ปกติเจ้าของสวนจะทำการวัดระยะในการปลูกและจ้างคนงานขุดหลุม ซึ่งจะคิดค่าแรงงานในอัตราวันละ 60 บาท (เป็นอัตราค่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นที่ทำการศึกษสำหรับปี 2530) ซึ่งคิดเป็นค่าแรงวัดระยะปลูกและขุดหลุมตามเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าแรงวัดระยะปลูกและขุดหลุมเฉลี่ยไร่ละ 20.37 บาท (ตารางที่ 1)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าแรงวัดระยะปลูกและขุดหลุมเฉลี่ยไร่ละ 15.00 บาท (ตารางที่ 2)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าแรงวัชระยะปลูกและ
ขุดหลุมเฉลี่ยไร่ละ 19.64 บาท (ตารางที่ 3)

1.4.2 ค่าแรงปลูก หลังจากขุดหลุมแล้วชาวสวนจะนำดินที่ขุดขึ้นมา
ตากแดดไว้ประมาณ 15 วัน แล้วจึงทำการปลูกส้มตรา โดยนำดินส่วนบนผสมปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีใส่
ลงไปหลุม ให้เหลือระยะห่างจากปากหลุมประมาณ 8 นิ้ว วางต้นพันธุ์ลงกลางหลุม แล้วนำดิน
ที่เหลือใส่ลงไปให้เต็มหลุม ดินส่วนล่างนำมาทำเป็นคันโอบรอบปากหลุม แล้วรดน้ำให้ชุ่ม ซึ่งคิด
เป็นค่าแรงปลูกตามเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าแรงปลูกเฉลี่ยไร่ละ 20.37
บาท (ตารางที่ 1)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าแรงปลูกเฉลี่ยไร่ละ 15.00
บาท (ตารางที่ 2)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าแรงปลูกเฉลี่ยไร่ละ
19.64 บาท (ตารางที่ 3)

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น ได้นำมารวมกันและคำนวณ เป็นค่าใช้จ่ายใน
การปลูกของการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30
ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 ซึ่งคิด เป็นค่าใช้จ่ายใน
การปลูกเฉลี่ยต่อไร่ตามเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการปลูกเฉลี่ยไร่ละ
1,099.07 บาท (ตารางที่ 4)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการปลูกเฉลี่ยไร่
ละ 1,009.00 บาท (ตารางที่ 5)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าใช้จ่ายในการปลูกเฉลี่ย
ไร่ละ 1,070.25 บาท (ตารางที่ 6)

2. ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา

เมื่อชาวสวนทำการปลูกส้มตราแล้ว ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1-3 ปี จะยังไม่ให้
ผล ชาวสวนต้องทำการบำรุงรักษาให้เจริญเติบโตเพื่อให้ออกดอก ออกผล และ เมื่อถึงอายุที่ต้น
ส้มตราให้ผลแล้ว ชาวสวนต้องบำรุงรักษามากขึ้นเพื่อให้การออกดอก ออกผล สมบูรณ์และมาก
ขึ้นด้วย การบำรุงรักษาดังกล่าว ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การคายน้้าพรวนดิน การพ่นยา
ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และการตัดแต่งกิ่ง กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยคอกที่ชาวสวนนิยมใช้กัน ได้แก่ ปุ๋ยมูลค่างควา ปุ๋ยมูลวัว มูลควาย โดยใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง คือ ระยะเวลาหลังเก็บผลและระยะต้นฤดูร้อน ปริมาณปุ๋ยและค่าปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 125.93 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 344.68 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 355.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 7)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 120.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 320.00 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 331.08 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 8)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 129.96 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 356.28 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 359.22 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 9)

2.2 ค่าปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยเคมีจะแตกต่างกันเป็น 2 ระยะ คือ ในระยะที่ต้นส้มตรายังไม่ให้ผลตั้งแต่อายุ 1-3 ปี อาจใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 หรือ 13-13-21 ซึ่งจะช่วยให้ใบและต้นให้เจริญเติบโตและช่วยให้รากแข็งแรงขึ้น เมื่อถึงระยะที่ต้นส้มตราให้ผลได้ จะใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 หรือ 16-16-16 การใส่ปุ๋ยเคมีหลังจากใส่ปุ๋ยคอกหรือใส่พร้อม ๆ กับปุ๋ยคอกก็ได้ ปริมาณและค่าปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตรา และเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 123.15 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 353.19 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 380.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 7)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 109.50 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 330.00 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 351.35 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 8)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 115.18 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 352.23 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใส่ปุ๋ยประมาณ 378.64 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 4 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูกของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	503.70
ค่าปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยคอก	91.67
- ค่าปุ๋ยเคมี	83.33
ค่าต้นพันธุ์	379.63
ค่าแรงในการปลูก	
- ค่าแรงวัชระยะปลูกและขุดหลุม	20.37
- ค่าแรงปลูก	20.37
รวมค่าใช้จ่ายในการปลูก	1,099.07

ตารางที่ 5 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูกของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	480.00
ค่าปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยคอก	79.00
- ค่าปุ๋ยเคมี	70.00
ค่าต้นพันธุ์	350.00
ค่าแรงในการปลูก	
- ค่าแรงวัชระยะปลูกและขุดหลุม	15.00
- ค่าแรงปลูก	15.00
รวมค่าใช้จ่ายในการปลูก	1,009.00

ตารางที่ 6 แสดงค่าใช้จ่ายในการปลูกของการทำสวนส้มตราเจ็ลยต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	506.07
ค่าปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยคอก	95.14
- ค่าปุ๋ยเคมี	79.76
ค่าต้นพันธุ์	350.00
ค่าแรงในการปลูก	
- ค่าแรงวัชระยะปลูกและขุดหลุม	19.64
- ค่าแรงปลูก	19.64
รวมค่าใช้จ่ายในการปลูก	1,070.25

2.3 ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ศัตรูส้มตราที่ก่อความเสียหายให้แก่ต้นส้มตรา มีหลายชนิด แต่ศัตรูส้มตราที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ มวนส้มตราหรือแมงแกง ผีเสื้อมวนหวาน หนอนคืบกินใบอ่อน โรคทุ่มไม้กวาด โรคราดำ โรคกิ่งแห้ง และโรคใบจุด ชาวสวนจำเป็นต้องป้องกันและกำจัดศัตรูส้มตราเหล่านี้ โดยการฉีดพ่นประมาณ 40-48 ครั้งต่อปี ปริมาณยาและค่ายาที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใช้ยาประมาณ 2,351.85 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,489.36 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,450.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 7)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใช้ยาประมาณ 2,200.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,200.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,297.30 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 8)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะใช้ยาประมาณ 2,297.57 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,384.62 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะใช้ยาประมาณ 3,543.69 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 7 แสดงปริมาณและจำนวนเงินปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี และยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่
สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปุ๋ยคอก		ปุ๋ยเคมี		ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	
	ปริมาณ คิวบิก เมตร	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ กิโลกรัม	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ ลิตร	จำนวนเงิน (บาท)
1	0.50	125.93	17.59	123.15	15.68	2,351.85
2	1.29	323.40	18.84	131.91	16.31	2,446.81
3	1.29	323.40	42.25	295.74	21.99	3,297.87
4	1.38	344.68	50.46	353.19	23.26	3,489.36
5	1.43	357.69	53.30	373.08	23.33	3,500.00
6	1.44	359.38	54.02	378.13	23.33	3,500.00
7	1.43	357.58	54.11	378.79	23.43	3,515.15
8	1.45	361.29	53.92	377.42	23.33	3,500.00
9	1.44	360.00	54.29	380.00	23.56	3,533.33
10	1.42	355.00	54.29	380.00	23.00	3,450.00

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงปริมาณและจำนวนเงินปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี และยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
ของการทำสวนส้มตราเจ็ลลี่ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่
สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปุ๋ยคอก		ปุ๋ยเคมี		ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	
	ปริมาณ คิวบิกเมตร	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ กิโลกรัม	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ ลิตร	จำนวนเงิน (บาท)
1	0.48	120.00	15.64	109.50	14.67	2,200.00
2	1.20	298.85	17.24	120.69	15.33	2,298.85
3	1.20	300.00	38.57	270.00	20.00	3,000.00
4	1.28	320.00	47.14	330.00	21.33	3,200.00
5	1.32	330.77	49.92	349.45	22.01	3,302.20
6	1.32	330.61	49.56	346.94	21.97	3,295.92
7	1.31	328.26	50.00	350.00	21.99	3,298.91
8	1.32	329.27	49.83	348.78	22.03	3,304.88
9	1.31	328.13	50.22	351.56	21.98	3,296.88
10	1.32	331.08	50.19	351.35	21.98	3,297.30

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงปริมาณและจำนวนเงินปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี และยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
ของการทำสวนส้มตราเจ็ดยี่ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่
สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปุ๋ยคอก		ปุ๋ยเคมี		ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	
	ปริมาณ คิวบิก เมตร	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ กิโลกรัม	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ ลิตร	จำนวนเงิน (บาท)
1	0.52	129.96	16.45	115.18	15.32	2,297.57
2	1.30	323.89	18.97	132.79	15.90	2,384.62
3	1.29	321.86	43.67	305.67	21.32	3,198.38
4	1.43	356.28	50.32	352.23	22.56	3,384.62
5	1.43	356.28	54.37	380.57	23.67	3,550.61
6	1.43	356.81	54.33	380.28	23.63	3,544.60
7	1.43	356.74	54.17	379.21	23.60	3,539.33
8	1.43	358.70	54.35	380.43	23.67	3,550.72
9	1.43	358.70	54.35	380.43	23.67	3,550.72
10	1.44	359.22	54.09	378.64	23.62	3,543.69

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.4 ค่าแรงในการบำรุงรักษา การบำรุงรักษาต้นส้มตรา โดยการใส่ปุ๋ย ให้น้ำ ฉีดพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การค้าย้ำพรวนดิน ตลอดจนการตัดแต่งกิ่ง การบำรุงรักษา เหล่านี้จำเป็นต้องใช้แรงงานซึ่งสามารถแยกเป็นค่าแรงตามประเภทของงานได้ดังนี้

2.4.1 ค่าแรงสำหรับการใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยนั้นชาวสวนจะต้องพรวนดินให้ ลึกประมาณ 5 นิ้ว บริเวณรอบ ๆ ต้นส้มตราในรัศมีพุ่มใบ แล้วนำปุ๋ยคอกมาโรยให้ทั่ว แต่ไม่ควร ใส่ให้ติดโคนต้น หรือนอกทรงพุ่ม เพราะต้นส้มตราจะไม่ได้รับปุ๋ย เมื่อใส่ปุ๋ยคอกแล้วจึงนำปุ๋ยเคมีมา ใส่ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งต้องจ้างแรงงานในอัตราเฉลี่ยวันละ 60 บาท ค่าแรงงานที่จ่ายทั้งสิ้นจะ แยกต่างไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะ เสียค่าแรงประมาณ 78.15 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 98.30 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 102.50 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 10)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะ เสียค่าแรงประมาณ 70.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 70.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 70.27 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 11)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะ เสียค่าแรงประมาณ 78.14 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 100.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 119.42 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 12)

2.4.2 ค่าแรงในการให้น้ำ ส้มตราต้องการน้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูร้อนและหลังจากการใส่ปุ๋ย เมื่อเริ่มฤดูหนาว คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายน- ธันวาคม ควรงดการให้น้ำอย่างเด็ดขาด เนื่องจากเป็นช่วงที่ไม่ผลกำลังพักตัวขณะที่เริ่มออกดอก การให้น้ำโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 40-60 ครั้ง ซึ่งต้องจ้างแรงงานในอัตราเฉลี่ยวันละ 60 บาท จำนวนแรงงานที่ใช้จะแยกต่างไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะ เสียค่าแรงประมาณ 296.30 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 346.81 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 355.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 10)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะ เสียค่าแรงประมาณ 285.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนวันในการทำงานต่อคน และค่าแรงในการบำรุงรักษาส่วนสัมมนาเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสัมมนา
เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ปี	ค่าแรงสำหรับกรรไกรสับ		ค่าแรงในการให้น้ำ		ค่าแรงในการคายน้ำ พรวนดิน		ค่าแรงในการพรวนไถ และกำจัดศัตรูพืช		จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	รวมค่าแรงในการ
	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)							
1	1.3025	78.15	4.9383	296.30	3.6605	219.63	4.4676	357.41	0.3982	23.89	0.3982	23.89	0.3982	23.89	975.38
2	1.6383	98.30	5.7802	346.81	4.0000	240.00	4.4681	357.45	0.4473	26.84	0.4473	26.84	0.4473	26.84	1,069.40
3	1.6383	98.30	5.7802	346.81	4.0000	240.00	4.4681	357.45	0.4468	26.81	0.4468	26.81	0.4468	26.81	1,069.37
4	1.6383	98.30	5.7802	346.81	4.0000	240.00	4.4681	357.45	0.5283	31.70	0.5283	31.70	0.5283	31.70	1,074.26
5	1.6667	100.00	5.8333	350.00	4.1667	250.00	4.4711	357.69	0.5513	33.08	0.5513	33.08	0.5513	33.08	1,090.77
6	1.7188	103.13	5.8855	353.13	4.1667	250.00	4.4923	359.38	0.5990	35.94	0.5990	35.94	0.5990	35.94	1,101.58
7	1.6162	96.97	5.9597	357.58	4.2172	253.03	4.5076	360.61	0.6717	40.30	0.6717	40.30	0.6717	40.30	1,108.49
8	1.7205	103.23	5.9677	358.06	4.2205	253.23	4.5161	361.29	0.7150	42.90	0.7150	42.90	0.7150	42.90	1,118.71
9	1.7778	106.67	6.0000	360.00	4.2222	253.33	4.5000	360.00	0.7333	44.00	0.7333	44.00	0.7333	44.00	1,124.00
10	1.7083	102.50	5.9167	355.00	4.1667	250.00	4.4375	355.00	0.6667	40.00	0.6667	40.00	0.6667	40.00	1,102.50

หมายเหตุ อัตราค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยทุกประเภทวันละ 60.-บาท ยกเว้นอัตราค่าแรงในการพรวนไถและกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยวันละ 80.-บาท

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนวันการทำงานตลอดปี และค่าแรงเงินการบำรุงรักษาของกรมการช่างส่วนสมศราเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสมศรา
เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสมศรา	ค่าแรงสำหรับกราส์ปลูก	ค่าแรงเงินการรับน้ำ	ค่าแรงเงินการค้ายหน้า พรานดิน	ค่าแรงเงินการพ่นยาป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช	ค่าแรงเงินการตัดแต่งกิ่ง	รวมค่าแรงเงินการ					
ปีที่	จำนวนวัน/คน	จำนวนวัน/คน	จำนวนวัน/คน	จำนวนวัน/คน	จำนวนวัน/คน	บำรุงรักษาทั้งสิ้น					
1	1.1667	70.00	4.7500	285.00	3.3333	200.00	4.2500	340.00	0.2500	15.00	910.00
2	1.1495	68.97	5.3640	321.84	3.6782	220.69	4.1954	335.63	0.2548	15.29	962.42
3	1.1667	70.00	5.3333	320.00	3.6667	220.00	4.2500	340.00	0.2500	15.00	965.00
4	1.1667	70.00	5.3333	320.00	3.6667	220.00	4.2500	340.00	0.3333	20.00	970.00
5	1.1813	70.88	5.3297	319.78	3.8462	230.77	4.2308	338.46	0.3278	19.67	979.56
6	1.1905	71.43	5.3402	320.41	3.8435	230.61	4.2348	338.78	0.3402	20.41	981.64
7	1.1775	70.65	5.3442	320.65	3.8405	230.43	4.2663	341.30	0.4167	25.00	988.03
8	1.1382	68.29	5.3252	319.51	3.8212	229.27	4.2683	341.46	0.4187	25.12	983.65
9	1.1458	68.75	5.3647	321.88	3.8542	231.25	4.2188	337.50	0.4948	29.69	989.07
10	1.1712	70.27	5.3153	318.92	3.8288	229.73	4.2568	340.54	0.4955	29.73	989.19

หมายเหตุ อัตราค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยทุกประเภทและ 60.-บาท ยกเว้นอัตราค่าแรงเงินการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยวันละ 80.-บาท

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนวันบริการทางานต่อคน และค่าแรงในการบำรุงรักษาส่วนสิ้นตราเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสิ้นตรา
เพื่อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสิ้นตรา	ค่าแรงสำหรับกราสัญญ		ค่าแรงในการดำยพั่ว		ค่าแรงในการพ่นยาป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช		ค่าแรงในการตัดแต่งกิ่ง		รวมค่าแรงในการ		
	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)	จำนวนวัน/คน	ค่าแรง(บาท)			
1	1.3023	78.14	4.8313	289.88	3.6977	221.86	4.5040	360.32	0.3307	19.84	970.04
2	1.4845	89.07	5.7355	344.13	4.0082	240.49	4.4029	352.23	0.3273	19.64	1,045.56
3	1.6802	100.81	5.8705	352.23	3.9947	239.68	4.5800	366.40	0.3643	21.86	1,080.98
4	1.6667	100.00	5.8367	350.20	4.0082	240.49	4.4788	358.30	0.4993	29.96	1,078.95
5	1.9905	119.43	5.7490	344.94	4.0958	245.75	4.4736	357.89	0.4960	29.76	1,097.77
6	1.9953	119.72	5.7277	343.66	4.0845	245.07	4.4836	358.69	0.4968	29.81	1,096.95
7	1.9943	119.66	5.7117	342.70	4.0730	244.38	4.4874	358.99	0.5805	34.83	1,100.56
8	1.9928	119.57	5.6763	340.58	4.0458	242.75	4.4838	358.70	0.5797	34.78	1,096.38
9	1.9928	119.57	5.6763	340.58	4.0458	242.75	4.4838	358.70	0.6522	39.13	1,100.73
10	1.9903	119.42	5.6635	339.81	4.0453	242.72	4.4903	359.22	0.6505	39.03	1,100.20

หมายเหตุ อัตราค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยทุกประเภทวันละ 60.-บาท ยกเว้นอัตราค่าแรงในการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ยวันละ 80.-บาท

320.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 318.92 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 11)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 289.88 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 350.20 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 339.81 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 12)

2.4.3 ค่าแรงในการค้ายาพรวนดิน ชาวสวนควรกำจัดหญ้าหรือวัชพืชที่ขึ้นอยู่ระหว่างต้นส้มตรา เพื่อให้การบำรุงรักษาต้นส้มตราทำได้ง่ายขึ้นและไม่ให้แย่งอาหารจากต้นส้มตราไปหมด นอกจากกำจัดหญ้าแล้วควรพรวนดินเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดีขึ้น การกำจัดหญ้าไม่ควรใช้ยาฉีดพ่น เพราะจะทำให้ยากกระจายขึ้นไปทำลายใบส้มตราทำให้ใบเหี่ยวแห้งไม่สมบูรณ์ จึงควรใช้แรงงานคนค้ายาพรวนดิน โดยจ้างแรงงานในอัตราเฉลี่ยวันละ 60 บาท ในแต่ละปีควรค้ายาพรวนดินเฉลี่ยปีละ 3 ครั้ง จำนวนแรงงานที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตรา และเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 219.63 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 240.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 250.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 10)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 200.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 220.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 229.73 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 11)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 221.86 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 240.49 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 242.72 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 12)

2.4.4 ค่าแรงในการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของต้นส้มตรามีมากกว่าไม้ผลชนิดอื่น ๆ ชาวสวนก็จำเป็นต้องป้องกันไว้โดยการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทุก ๆ ปี ซึ่งต้องจ้างแรงงานในอัตราเฉลี่ยวันละ 80 บาท ในแต่ละปีควรพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืชระหว่าง 40-48 ครั้ง จำนวนแรงงานที่ใช้แตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 357.41 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ

357.45 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 355.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 10)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 340.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 340.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 340.54 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 11)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 360.32 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 358.30 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 359.22 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 12)

2.4.5 ค่าแรงในการตัดแต่งกิ่ง ในระยะที่ต้นส้มตรายังไม่ให้ผล คือมีอายุ 1-3 ปีนั้น ชาวสวนจะต้องสร้างทรงต้นส้มตราเพื่อป้องกันไม่ให้ลำต้นส้มตรารับน้ำหนักกิ่งข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป และให้ได้รับแสงแดดได้ทั่วถึง แต่เมื่อต้นส้มตราถึงอายุที่ให้ผลแล้ว จะเป็นเพียงการตัดแต่งกิ่งหลังจากการเก็บผลส้มตราเสร็จและคอยดูแลตัดกิ่งที่เป็นโรค หรือกิ่งที่ไม่สมบูรณ์ทิ้งเสียเท่านั้น โดยจ้างแรงงานในอัตราวันละ 60 บาท ในแต่ละปีชาวสวนจะทำการตัดแต่งกิ่งประมาณ 1-2 ครั้ง จำนวนแรงงานที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 23.89 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 31.70 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 40.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 10)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 15.00 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 20.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 29.73 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 11)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 19.84 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 29.96 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี จะเสียค่าแรงประมาณ 39.03 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 12)

2.5 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ในการทำสวนส้มตราจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ ซึ่งต้องใช้ น้ำมัน เครื่องจักรและอุปกรณ์ เหล่านี้ ได้แก่

2.5.1 เครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำเป็นเครื่องที่ต้องใช้น้ำมันเบนซิน ราคา ลิตรละ 8.20 บาท (ราคาในปี 2530) ปริมาณน้ำมันที่จะใช้แตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตรา และเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 139.81 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 140.43 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 147.50 บาท (ตารางที่ 13)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 131.00 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 134.00 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 135.14 บาท (ตารางที่ 14)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 142.91 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 144.53 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 148.54 บาท (ตารางที่ 15)

2.5.2 เครื่องตัดหญ้า ชาวสวนใช้เครื่องตัดหญ้าเพื่อช่วยผ่อนแรงในการ คายหญ้าพรวนดิน เครื่องตัดหญ้าเป็นเครื่องที่ต้องใช้น้ำมันเบนซิน ซึ่งมีราคา ลิตรละ 8.20 บาท (ราคาในปี 2530) ปริมาณน้ำมันที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 75.93 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 77.23 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 82.50 บาท (ตารางที่ 13)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 71.00 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 72.00 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 75.68 บาท (ตารางที่ 14)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 79.76 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 80.57 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 83.50 บาท (ตารางที่ 15)

2.5.3 เครื่องพ่นยา เครื่องพ่นยาเป็นเครื่องขนาดเล็ก ซึ่งต้องใช้ น้ำมันเบนซินราคา ลิตรละ 8.20 บาท (ราคาในปี 2530) ปริมาณน้ำมันที่ใช้จะแตกต่างกันไปตาม อายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรามีอายุ 1 ปี ใช้น้ำมัน

ตารางที่ 13 แสดงปริมาณและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนส้มตรา เฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา
เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ		น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า		น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา		รวม ทั้งสิ้น
	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	
1	17.05	139.81	9.26	75.93	9.34	76.56	292.30
2	17.13	140.43	9.29	76.17	9.42	77.23	293.83
3	17.13	140.43	9.34	76.60	9.47	77.66	294.69
4	17.13	140.43	9.42	77.23	9.55	78.30	295.96
5	17.12	140.38	9.62	78.85	9.62	78.85	298.08
6	17.34	142.19	9.53	78.13	9.72	79.69	300.01
7	17.55	143.94	9.61	78.79	9.79	80.30	303.03
8	17.70	145.16	9.84	80.65	10.03	82.26	308.07
9	17.89	146.67	9.92	81.33	10.16	83.33	311.33
10	17.99	147.50	10.06	82.50	10.18	83.50	313.50

หมายเหตุ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนส้มตรา เป็นราคาในปี พ.ศ. 2530 ลิตรละ 8.20 บาท

ตารางที่ 14 แสดงปริมาณและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนล้มตรา เจลลี่ต่อไร่แยกตามอายุล้มตรา
 เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุล้มตรา ปี	น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ		น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า		น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา		รวม ทั้งสิ้น
	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	
1	15.98	131.00	8.66	71.00	8.78	72.00	274.00
2	15.98	131.03	8.69	71.26	8.83	72.41	274.70
3	16.20	132.86	8.71	71.43	8.89	72.86	277.15
4	16.34	134.00	8.78	72.00	9.02	74.00	280.00
5	16.35	134.07	8.85	72.53	9.11	74.73	281.33
6	16.43	134.69	8.96	73.47	9.08	74.49	282.65
7	16.44	134.78	9.01	73.91	9.15	75.00	283.69
8	16.36	134.15	9.22	75.61	9.22	75.61	285.37
9	16.39	134.38	9.15	75.00	9.34	76.56	285.94
10	16.48	135.14	9.23	75.68	9.56	78.38	289.20

หมายเหตุ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนล้มตรา เป็นราคาในปี พ.ศ. 2530 อัตราละ 8.20 บาท

ตารางที่ 15 แสดงปริมาณและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนส้มตรา เฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา
 เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ		น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า		น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา		รวม ทั้งสิ้น
	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	ปริมาณ (ลิตร)	จำนวนเงิน (บาท)	
1	17.43	142.91	9.73	79.76	9.83	80.57	303.24
2	17.43	142.91	9.73	79.76	9.83	80.57	303.24
3	17.48	143.32	9.78	80.16	9.96	81.64	305.12
4	17.63	144.53	9.83	80.57	10.01	82.05	307.15
5	17.58	144.13	9.83	80.57	10.01	82.05	306.75
6	17.63	144.60	9.96	81.69	10.08	82.63	308.92
7	17.68	144.94	10.07	82.58	10.21	83.71	311.23
8	17.85	146.38	10.16	83.33	10.25	84.06	313.77
9	17.94	147.10	10.16	83.33	10.25	84.06	314.49
10	18.11	148.54	10.18	83.50	10.30	84.47	316.51

หมายเหตุ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนส้มตรา เป็นราคาในปี พ.ศ. 2530 ลิตรละ 8.20 บาท

น้ำมันประมาณ 76.56 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 78.30 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 83.50 บาท (ตารางที่ 13)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 72.00 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 74.00 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 78.38 บาท (ตารางที่ 14)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 80.57 บาท ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 82.05 บาท และ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ใช้น้ำมันประมาณ 84.47 บาท (ตารางที่ 15)

2.6 ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ เมื่อเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำสวนส้มตราชำรุดเสียหาย ชาวสวนจะต้องทำการซ่อมแซม เพื่อให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตามปกติ เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องทำการซ่อมแซมอยู่เสมอ ได้แก่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา เครื่องตัดหญ้า ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ชาวสวนต้องจ่ายในแต่ละปีจะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี ชาวสวนยังไม่ต้องจ่ายค่าซ่อมแซม เนื่องจากยังไม่มีเครื่องชำรุด ต่อมาในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 46.81 บาท และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 50.00 บาท (ตารางที่ 16)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี ชาวสวนยังไม่ต้องจ่ายค่าซ่อมแซม เนื่องจากยังไม่มีเครื่องชำรุด ต่อมาในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 56.00 บาท และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 48.65 บาท (ตารางที่ 17)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี ชาวสวนยังไม่ต้องจ่ายค่าซ่อมแซม เนื่องจากยังไม่มีเครื่องชำรุด ต่อมาในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 39.68 บาท และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี ชาวสวนต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณไร่ละ 74.56 บาท (ตารางที่ 18)

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นได้นำมารวมกันคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราแยกตามอายุส้มตรา ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่และแยกตามอายุส้มตรา และเนื้อที่เพาะปลูก คือ

ตารางที่ 16 แสดงค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสัมตรา
เนื้อที่ เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ค่าซ่อมแซม รวมแต่ละปี (บาท)	ค่าซ่อมแซม เจลี่ยต่อไร่ ต่อปี
1	54.00	0.00	0.00
2	47.00	0.00	0.00
3	47.00	2,200.00	46.81
4	47.00	2,200.00	46.81
5	26.00	1,400.00	53.85
6	32.00	2,250.00	70.31
7	33.00	2,350.00	71.21
8	31.00	2,300.00	74.19
9	15.00	1,000.00	66.67
10	20.00	1,000.00	50.00

ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่/ปี = $\frac{\text{ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์รวมแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกแต่ละปี}}$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แสดงค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสัมตรา
เนื้อที่ เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา	เนื้อที่ปลูก	ค่าซ่อมแซม	ค่าซ่อมแซม
ปีที่	(ไร่)	รวมแต่ละปี	เจลี่ยต่อไร่
		(บาท)	ต่อปี
1	100.00	0.00	0.00
2	87.00	0.00	0.00
3	70.00	3,800.00	54.29
4	50.00	2,800.00	56.00
5	91.00	5,400.00	59.34
6	49.00	2,600.00	53.06
7	92.00	4,700.00	51.09
8	41.00	2,000.00	48.78
9	32.00	1,800.00	56.25
10	37.00	1,800.00	48.65

ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่/ปี = $\frac{\text{ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์รวมแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกแต่ละปี}}$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 แสดงค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสัมตรา
 เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ค่าซ่อมแซม รวมแต่ละปี (บาท)	ค่าซ่อมแซม เจลี่ยต่อไร่ ต่อปี
1	247.00	0.00	0.00
2	247.00	0.00	0.00
3	247.00	9,700.00	39.27
4	247.00	9,800.00	39.68
5	247.00	14,300.00	57.89
6	213.00	13,600.00	63.85
7	178.00	11,300.00	63.48
8	138.00	8,800.00	63.77
9	138.00	10,320.00	74.78
10	103.00	7,680.00	74.56

ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่/ปี = $\frac{\text{ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรอุปกรณ์รวมแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกแต่ละปี}}$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 3,368.61 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,604.26 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,651.00 บาท (ตารางที่ 19)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 3,613.50 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,156.00 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,306.77 บาท (ตารางที่ 20)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 3,815.99 บาทต่อไร่ ช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,518.91 บาทต่อไร่ และช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของการทำสวนส้มตราประมาณ 5,772.82 บาท (ตารางที่ 21)

3. ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต

ส้มตราเป็นไม้ผลที่ให้ผลผลิตปีละ 1 ครั้ง ในแต่ละปีที่มีการเก็บผลผลิตจะเสียค่าใช้จ่ายซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของผลผลิตที่เก็บได้ในปีนั้น ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตสามารถแยกได้ดังนี้

3.1 ค่าแรงในการเก็บส้มตรา ส้มตราเป็นต้นไม้ที่มีความสูงประมาณ 10-20 ฟุต ฉะนั้นในการเก็บผลส้มตราจึงเป็นงานที่ต้องใช้ความสามารถและความชำนาญสูง มิฉะนั้นจะทำให้ต้นส้มตราเสียหายมาก การเก็บส้มตราต้องจ้างแรงงานในอัตราเฉลี่ยวันละ 60 บาท จำนวนแรงงานที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 255.32 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 270.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 22)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 238.00 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ

ตารางที่ 19 แสดงค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาส่วนสมรรถาเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุสมรรถา เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าปุ๋ยคอก	125.93	323.40	323.40	344.68	357.69	359.38	357.58	361.29	360.00	355.00
ค่าปุ๋ยเคมี	123.15	131.91	295.74	353.19	373.08	378.13	378.79	377.42	380.00	380.00
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,351.85	2,446.81	3,297.87	3,489.36	3,500.00	3,500.00	3,515.15	3,500.00	3,533.33	3,450.00
ค่าแรงในการบำรุงรักษา										
- ค่าแรงสำหรับกราดปุ๋ย	78.15	98.30	98.30	98.30	100.00	103.13	96.97	103.23	106.67	102.50
- ค่าแรงในการขี้หน้า	296.30	346.81	346.81	346.81	350.00	353.13	357.58	358.06	360.00	355.00
- ค่าแรงในการคายน้ำพรวนดิน	219.63	240.00	240.00	240.00	250.00	250.00	253.03	253.23	253.33	250.00
- ค่าแรงในการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	357.41	357.45	357.45	357.45	357.69	359.38	360.61	361.29	360.00	355.00
- ค่าแรงในการตัดแต่งกิ่ง	23.89	26.81	26.81	31.70	33.08	35.94	40.30	42.90	44.00	40.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง										
- น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ	139.81	140.43	140.43	140.43	140.38	142.19	143.94	145.16	146.67	147.50
- น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า	75.93	76.17	76.60	77.23	78.85	78.13	78.79	80.65	81.33	82.50
- น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา	76.56	77.23	77.66	78.30	78.85	79.69	80.30	82.26	83.33	83.50
ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์	0.00	0.00	46.81	46.81	53.85	70.31	71.21	74.19	66.67	50.00
รวมค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา.	3,868.61	4,265.32	5,327.88	5,604.26	5,673.47	5,709.41	5,734.25	5,739.68	5,775.33	5,651.00

ตารางที่ 20 แสดงค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของอาคารทำสวนส่วนครัวเจดีย์ต่อไร่ แยกตามอายุสวนครัว เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าปุ๋ยคอก	120.00	298.85	300.00	320.00	330.77	330.61	328.26	329.27	328.13	331.08
ค่าปุ๋ยเคมี	109.50	120.69	270.00	330.00	349.45	346.94	350.00	348.78	351.56	351.35
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,200.00	2,298.85	3,000.00	3,200.00	3,302.20	3,295.92	3,298.91	3,304.88	3,296.88	3,297.30
ค่าแรงในการบำรุงรักษา	70.00	68.97	70.00	70.00	70.88	71.43	70.65	68.29	68.75	70.27
- ค่าแรงสำหรับการทำงาน	285.00	321.84	320.00	320.00	319.78	320.41	320.65	319.51	321.88	318.92
- ค่าแรงในการตัดหญ้า	200.00	220.69	220.00	220.00	230.77	230.61	230.43	229.27	231.25	229.73
- ค่าแรงในการตัดหญ้าบริเวณ	340.00	335.63	340.00	340.00	338.46	338.78	341.30	341.46	337.50	340.54
- ค่าแรงในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	15.00	15.29	15.00	20.00	19.67	20.41	25.00	25.12	29.69	29.73
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	131.00	131.03	132.86	134.00	134.07	134.69	134.78	134.15	134.38	135.14
- น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ	71.00	71.26	71.43	72.00	72.53	73.47	73.91	75.61	75.00	75.68
- น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า	72.00	72.41	72.86	74.00	74.73	74.49	75.00	75.61	76.56	78.38
- น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา	0.00	0.00	54.29	56.00	59.34	53.06	51.09	48.78	56.25	48.65
ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์										
รวมค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา	3,613.50	3,955.51	4,866.44	5,156.00	5,302.65	5,290.82	5,299.98	5,300.73	5,307.83	5,306.77

ตารางที่ 21 แสดงค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาส่วนต่อไอ แยกตามอายุสัมควา เมื่อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ปี สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าปุ๋ยคอก	129.96	323.89	321.86	356.28	356.28	356.81	356.74	358.70	358.70	359.22
ค่าปุ๋ยเคมี	115.18	132.79	305.67	352.23	380.57	380.28	379.21	380.43	380.43	378.64
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,297.57	2,384.62	3,198.38	3,384.62	3,550.61	3,544.60	3,539.33	3,550.72	3,550.72	3,543.69
ค่าแรงในการบำรุงรักษา	78.14	89.07	100.81	100.00	119.43	119.72	119.66	119.57	119.57	119.42
- ค่าแรงสำหรับการใส่ปุ๋ย	289.88	344.13	352.23	350.20	344.94	343.66	342.70	340.58	340.58	339.81
- ค่าแรงในการพ่นยา	221.86	240.49	239.68	240.49	245.75	345.07	244.38	242.75	242.75	242.72
- ค่าแรงในการตัดหญ้าพรวนดิน	360.32	352.23	366.40	358.30	357.89	358.69	358.99	358.70	358.70	359.22
- ค่าแรงในการขนย้ายบ้องและกำจัดศัตรูพืช	19.84	19.64	21.86	29.96	29.76	29.81	34.83	34.78	39.13	39.03
- ค่าแรงในการตัดแต่งกิ่ง										
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	142.91	142.91	143.32	144.53	144.13	144.60	144.94	146.38	147.10	148.54
- น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ	79.76	79.76	80.16	80.57	80.57	81.69	82.58	83.33	83.33	83.50
- น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า	80.57	80.57	81.64	82.05	82.05	82.63	83.71	84.06	84.06	84.47
- น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา	0.00	0.00	39.27	39.68	57.89	63.85	63.48	63.77	74.78	74.56
ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์										
รวมค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา	3,815.99	4,190.10	5,251.28	5,518.91	5,749.87	5,851.41	5,750.55	5,763.77	5,779.85	5,772.82

ตารางที่ 22 แสดงค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา
 เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปริมาณผลผลิต เจดีย์ต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายในการเก็บส้มตรา		ค่าแรงในการคัดขนาดและบรรจุ		รวม (บาท)
		จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	
4	1,463.09	4.26	255.32	4.26	255.32	510.64
5	2,561.29	4.29	257.69	4.29	257.69	515.38
6	2,906.68	4.30	257.81	4.30	257.81	515.62
7	3,476.64	4.29	257.58	4.29	257.58	515.16
8	3,642.56	4.30	258.06	4.30	258.06	516.12
9	3,570.95	4.33	260.00	4.33	260.00	520.00
10	3,347.77	4.50	270.00	4.50	270.00	540.00

ตารางที่ 23 แสดงค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา
 เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปริมาณผลผลิต เจดีย์ต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายในการเก็บส้มตรา		ค่าแรงในการคัดขนาดและบรรจุ		รวม (บาท)
		จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	
4	1,566.92	3.97	238.00	3.97	238.00	476.00
5	2,543.70	3.72	223.08	3.72	223.08	446.16
6	2,914.35	3.98	238.78	3.98	238.78	477.56
7	3,426.47	3.99	239.13	3.99	239.13	478.26
8	3,908.60	4.02	241.46	4.02	241.46	482.92
9	3,463.24	3.96	237.50	3.96	237.50	475.00
10	3,214.68	4.01	240.54	4.01	240.54	481.08

ตารางที่ 24 แสดงค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตของการทำสวนส้มตราเจ็ลลีย์ต่อไร่ แยกตามอายุส้มตรา
เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ปริมาณผลผลิต เจ็ลลีย์ต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายในการเก็บส้มตรา		ค่าแรงในการคัดขนาดและบรรจุ		รวม (บาท)
		จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนวัน/คน	จำนวนเงิน (บาท)	
4	1,541.14	4.11	246.56	4.11	246.56	493.12
5	2,534.39	4.30	257.73	4.30	257.73	515.46
6	2,906.67	4.30	257.75	4.30	257.75	515.50
7	3,478.61	4.31	258.54	4.31	258.54	517.08
8	3,723.36	4.30	258.26	4.30	258.26	516.52
9	3,489.47	4.30	258.26	4.30	258.26	516.52
10	3,279.81	4.33	259.81	4.33	259.81	519.62

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

240.54 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 23)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 246.56 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 259.81 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 24)

3.2 ค่าแรงในการคัดขนาดและบรรจุ การคัดขนาดและบรรจุส่วนใหญ่ใช้แรงงานผู้หญิง ซึ่งต้องจ้างในอัตราเฉลี่ยวันละ 60 บาท จำนวนแรงงานที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 255.32 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 270.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 22)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 238.00 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 240.54 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 23)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 246.56 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าแรงงานประมาณ 259.81 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 24)

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นได้รวมกันคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตของการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามอายุส้มตราที่มี เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตของการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 510.64 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 540.00 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 22)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 476.00 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 481.08 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 23)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 493.12 บาทต่อไร่ และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตประมาณ 519.62 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 24)

4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

นอกจากค่าใช้จ่ายในการปลูกค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต เมื่อต้นส้มตรามีอายุที่ทำให้ผลผลิตได้แล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก ซึ่งได้แก่ ค่าภาษี ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้จ่ายของปีที่ 1-3 ดังต่อไปนี้

4.1 ค่าภาษี ชาวสวนส้มตราในอำเภอดำเนินสะดวกจะเสียภาษีที่ดินในอัตราเท่ากัน โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือในช่วงปีที่ 1-3 ต้นส้มตรายังไม่ทำให้ผลผลิตชาวสวนส้มตราจะเสียเฉพาะค่าภาษีที่ดินในอัตราไร่ละ 25 บาท ต่อเมื่อต้นส้มตราให้ผลผลิตในปีที่ 4-10 จึงเสียค่าภาษีที่ดินในอัตราไร่ละ 25 บาท และค่าภาษีเงินได้ในอัตราไร่ละ 50 บาท รวมเป็นค่าภาษีไร่ละ 75 บาทต่อปี (ตารางที่ 31-33)

4.2 ค่าใช้ที่ดิน ในการทำสวนส้มตรานั้น ส่วนใหญ่ชาวสวนมีที่ดินเป็นของตนเอง และไม่มีการเช่าที่ดินสำหรับทำสวนส้มตรา นอกจากการเช่าที่ดินเพื่อปลูกพืชล้มลุก ซึ่งถ้าหากชาวสวนไม่ใช้ที่ดินดังกล่าวในการปลูกส้มตรา ก็สามารถให้เช่าได้ จึงทำให้เกิดต้นทุนเสียโอกาสสำหรับรายได้ค่าเช่า ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูกได้ ดังนี้

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ค่าเช่าที่ดินประมาณ 962.96-1,200.00 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 31)
- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ค่าเช่าที่ดินประมาณ 980.00-1,000.00 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 32)
- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ค่าเช่าที่ดินประมาณ 1,004.05-970.87 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 33)

4.3 ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร เครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ซึ่งมีอายุการใช้งานเกินกว่า 1 ปี ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาใช้วิธีเส้นตรง (Straight line Method) โดยถือว่าสินทรัพย์ได้ใช้งานเท่ากันทุกปี และได้ประมาณอายุการใช้งานตามความเป็นจริง ดังแสดงไว้ตามตารางที่ 25-27 ซึ่งคิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ตามอายุต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 372.22 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 373.40 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 351.00 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 25 แสดงรายละเอียดเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรและค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนสัมครขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	อายุการใช้งาน/ปี	จำนวน	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 1 - 3	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 4 - 10	หมายเหตุ
		หน่วย			(บาท)	(บาท)			
1	เครื่องสูบน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	1	5,000	5,000	500	500	
2	เครื่องรดน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	1	3,800	3,800	380	380	
3	เครื่องพ่นยา 10 แรงม้า	เครื่อง	10	1	10,000	10,000	1,000	1,000	
4	เครื่องตัดหญ้า 5 แรงม้า	เครื่อง	10	1	4,000	4,000	400	400	
5	เรือรดน้ำ	ลำ	10	1	1,800	1,800	180	180	
6	เรือพ่นยา	ลำ	10	1	2,000	2,000	200	200	
7	ท่อสูบน้ำขนาด 9"	ฟอน	10	1	1,500	1,500	150	150	
8	บันได	ตัว	10	2	350	700	70	70	
9	กรรไกรตัดแต่งกิ่ง	เล่ม	5	2	350	700	140	140	
10	กรรไกรขอยสูก	เล่ม	5	2	400	800		160	ซื้อในปีที่ 4
11	จอบ	เล่ม	5	2	100	200	40	40	
12	เสียม	เล่ม	5	2	60	120	24	24	
13	มีดดายหญ้า	เล่ม	5	2	40	80	16	16	
14	เข่ง	ใบ	2	10	35	350	175	175	
15	บั้งกั	ใบ	2	5	30	150	75	75	
รวม							3,350	3,510	

ตารางที่ 26 แสดงรายละเอียดเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรและค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนสมรรถนะที่เฉพาะปลุก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	อายุ การใช้ งาน/ปี	จำนวน หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 1 - 3	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 4 - 10	หมายเหตุ
1	เครื่องสูบน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	2	5,000	10,000	1,000	1,000	
2	เครื่องรดน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	2	3,800	7,600	760	760	
3	เครื่องพ่นยา 10 แรงม้า	เครื่อง	10	2	10,000	20,000	2,000	2,000	
4	เครื่องตัดหญ้า 5 แรงม้า	เครื่อง	10	2	4,000	8,000	800	800	
5	เรือรดน้ำ	ลำ	10	2	1,800	3,600	360	360	
6	เรือพ่นยา	ลำ	10	2	2,000	4,000	400	400	
7	ท่อสูบน้ำขนาด 9"	ทอน	10	2	1,500	3,000	300	300	
8	บันได	ตัว	10	4	350	1,400	140	140	
9	กรรไกรตัดแต่งกิ่ง	เล่ม	5	4	350	1,400	280	280	
10	กรรไกรขยอลูก	เล่ม	5	4	400	1,600		320	ซื้อในปีที่ 4
11	จอบ	เล่ม	5	4	100	400	80	80	
12	เสียม	เล่ม	5	4	60	240	48	48	
13	มีดคายหญ้า	เล่ม	5	4	40	160	32	32	
14	เบง	ใบ	2	20	35	700	350	350	
15	ปุ๋ยมั้	ใบ	2	10	30	300	150	150	
	รวม					6,700	7,020		

ตารางที่ 27 แสดงรายละเอียดเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรและค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนสมรรถยานกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

ลำดับที่	รายการ	หน่วยนับ	อายุ การ งาน/ปี	จำนวน หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 1 - 3	ค่าเสื่อม/ปี ปีที่ 4 - 10	หมายเหตุ
1	เครื่องสูบน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	3	5,000	15,000	1,500	1,500	
2	เครื่องรดน้ำ 10 แรงม้า	เครื่อง	10	3	3,800	11,400	1,140	1,140	
3	เครื่องพ่นยา 10 แรงม้า	เครื่อง	10	3	10,000	30,000	3,000	3,000	
4	เครื่องตัดหญ้า 5 แรงม้า	เครื่อง	10	3	4,000	12,000	1,200	1,200	
5	เรือรตน้ำ	ลำ	10	3	1,800	5,400	540	540	
6	เรือพ่นยา	ลำ	10	3	2,000	6,000	600	600	
7	ท่อสูบน้ำขนาด 9"	ฟุต	10	3	1,500	4,500	450	450	
8	บันได	ตัว	10	6	350	2,100	210	210	
9	กรรไกรตัดแต่งกิ่ง	เล่ม	5	6	350	2,100	420	420	
10	กรรไกรขอยลูก	เล่ม	5	6	400	2,400		480	ซื้อในปีที่ 4
11	จอบ	เล่ม	5	6	100	600	120	120	
12	เสียม	เล่ม	5	6	60	360	72	72	
13	มีดคายหญ้า	เล่ม	5	6	40	240	48	48	
14	เข่ง	ใบ	2	30	35	1,050	525	525	
15	บั้งกั	ใบ	2	15	30	450	225	225	
	รวม					10,050		10,530	

ตารางที่ 28 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจลี่ยต่อไร่ สำหรับส้มตรา อายุ 1 - 3 ปี
เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	962.96	372.22	1,360.18
2	25.00	957.45	356.38	1,338.83
3	25.00	957.45	356.38	1,338.83
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เจลี่ยต่อไร่				4,037.84

ตารางที่ 29 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจลี่ยต่อไร่ สำหรับส้มตรา อายุ 1 - 3 ปี
เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	980.00	402.00	1,407.00
2	25.00	977.01	385.06	1,387.07
3	25.00	1,000.00	382.86	1,407.86
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เจลี่ยต่อไร่				4,201.93

ตารางที่ 30 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่ สำหรับส้มตรา อายุ 1 - 3 ปี
เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	1,004.05	244.13	1,273.18
2	25.00	987.85	244.13	1,256.98
3	25.00	987.85	244.13	1,256.98
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เจดีย์ต่อไร่				3,787.14

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงค่าภาษีที่ดิน ค่าชั้ที่ดิน และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ เฉลี่ยต่อไร่
แยกตามอายุสัมตรา เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าชั้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	962.96	372.22	1,360.18
2	25.00	957.45	356.38	1,338.83
3	25.00	957.45	356.38	1,338.83
4	75.00	957.45	373.40	1,405.85
5	75.00	923.08	405.00	1,403.08
6	75.00	968.75	548.44	1,592.19
7	75.00	1,000.00	531.82	1,606.82
8	75.00	1,000.00	566.13	1,641.13
9	75.00	1,000.00	468.00	1,543.00
10	75.00	1,200.00	351.00	1,626.00
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยต่อไร่				14,855.91

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 แสดงค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่
แยกตามอายุสัมตรา เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	980.00	402.00	1,407.00
2	25.00	977.01	385.06	1,387.07
3	25.00	1,000.00	382.86	1,407.86
4	75.00	1,000.00	421.20	1,496.20
5	75.00	923.08	462.86	1,460.94
6	75.00	979.59	429.80	1,484.39
7	75.00	1,000.00	381.52	1,456.52
8	75.00	1,000.00	342.44	1,417.44
9	75.00	1,000.00	438.75	1,513.75
10	75.00	1,000.00	379.46	1,454.46
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เจลี่ยต่อไร่				14,485.63

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 แสดงค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ เจลี่ยต่อไร่
แยกตามอายุสัมตรา เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อมราคา	รวม
1	25.00	1,004.05	244.13	1,273.18
2	25.00	987.85	244.13	1,256.98
3	25.00	987.85	244.13	1,256.98
4	75.00	987.85	255.79	1,318.64
5	75.00	987.85	255.79	1,318.64
6	75.00	985.92	247.18	1,308.10
7	75.00	983.15	236.63	1,294.78
8	75.00	978.26	228.91	1,282.17
9	75.00	978.26	228.91	1,282.17
10	75.00	970.87	204.47	1,250.34
รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เจลี่ยต่อไร่				12,841.98

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 1 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 402.00 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 421.20 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 379.46 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 32)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 1 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 244.13 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 255.79 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์ประมาณ 204.47 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 33)

4.4 ค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่าย ค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 สำหรับการทาสวนส้มตรา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีที่ 1 จนถึงปีที่ 3 ซึ่งเป็นระยะที่ต้นส้มตรยังไม่สามารถให้ผลผลิตได้ แต่ก็ เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อทำให้ต้นส้มตรเจริญเติบโตจนสามารถให้ผลผลิตได้ในปีต่อ ๆ ไป ดังนั้น จึงนำค่าใช้จ่ายของปีที่ 1-3 มาเฉลี่ยตัดจำหน่ายให้เป็นค่าใช้จ่ายของปีที่ 4-10 ซึ่งเป็นระยะที่ส้มตราให้ผลแล้ว โดยคิดตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในแต่ละปี จึงคิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายตามอายุของต้นส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 1,297.70 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 2,969.35 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 34)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 1,314.31 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 2,696.44 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 35)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 1,332.36 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 10 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่ายประมาณ 2,835.47 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 36)

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นได้รวมกันคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่แยกตามอายุส้มตราและเนื้อที่เพาะปลูก คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 1,360.18 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตรอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ

ตารางที่ 34 แสดงปริมาณผลผลิตสัมตราเฉลี่ยต่อไร่ และค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย
 เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับมีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย (บาท)
4	47	68,765	1,463.09	1,297.70
5	26	66,595	2,561.29	2,271.77
6	32	93,015	2,906.68	2,578.12
7	33	114,730	3,476.64	3,083.65
8	31	112,920	3,642.56	3,230.82
9	15	53,565	3,570.95	3,167.31
10	20	66,955	3,347.77	2,969.35
รวม			20,968.98	18,598.72

ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

= $\frac{\text{ปริมาณผลผลิตรวมของแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกของแต่ละปี}}$

ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย = $\frac{\text{ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3}}{\text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้งสิ้น}} \times \text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละปี}$

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3 = ค่าใช้จ่ายในการปลูก (ตารางที่ 4) + ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 19)
 + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 28)

= 1,099.07 + (3,868.61 + 4,265.32 + 5,327.88) + 4,037.84

18,598.72 บาท

ตารางที่ 35 แสดงปริมาณผลผลิตสัมตราเฉลี่ยต่อไร่ และค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย
เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย (บาท)
4	50	78,345	1,566.92	1,314.31
5	91	231,477	2,543.70	2,133.62
6	49	142,803	2,914.35	2,444.52
7	92	315,235	3,426.47	2,874.08
8	41	160,250	3,908.60	3,278.49
9	32	110,825	3,463.24	2,904.92
10	37	118,945	3,214.68	2,696.44
รวม			21,037.96	17,646.38

ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่
= $\frac{\text{ปริมาณผลผลิตรวมของแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกของแต่ละปี}}$

ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย
= $\text{ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3} \times \frac{\text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละปี}}{\text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้งสิ้น}}$

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3 = ค่าใช้จ่ายในการปลูก (ตารางที่ 5) + ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 20)
+ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 29)

= 1,009 + (3,613.50 + 3,955.51 + 4,866.44) + 4,201.93

17,646.38 บาท

ตารางที่ 36 แสดงปริมาณผลผลิตสัมตราเฉลี่ยต่อไร่ และค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย
 เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุสัมตรา ปีที่	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ปริมาณผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม)	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย (บาท)
4	247	380,660	1,541.14	1,332.36
5	247	625,995	2,534.39	2,191.05
6	213	619,120	2,906.67	2,512.88
7	178	619,190	3,478.61	3,007.34
8	138	513,825	3,723.36	3,218.93
9	138	481,545	3,489.47	3,016.73
10	103	337,820	3,279.81	2,835.47
รวม			20,953.45	18,114.76

ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ = $\frac{\text{ปริมาณผลผลิตรวมของแต่ละปี}}{\text{เนื้อที่ปลูกของแต่ละปี}}$

ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 ตัดจำหน่าย = $\frac{\text{ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3}}{\text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้งสิ้น}} \times \text{ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละปี}$

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3 = ค่าใช้จ่ายในการปลูก (ตารางที่ 6) + ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 21)
 + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในปีที่ 1 - 3 (ตารางที่ 30)

= 1,070.25 + (3,815.99 + 4,190.10 + 5,251.28) + 3,787.14

18,114.76 บาท

2,703.55 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 4,595.35 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 37)

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 1,407.00 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 2,810.51 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 4,150.90 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 38)

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 1 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 1,273.18 บาทต่อไร่ต่อปี ในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 4 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 2,651.00 บาทต่อไร่ต่อปี และในช่วงที่ต้นส้มตราอายุ 10 ปี เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณ 4,085.81 บาทต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 39)

ต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 40-42 ตามลำดับ ซึ่งได้จากรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ ค่าใช้จ่ายในการปลูก (ตารางที่ 4-6) ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา (ตารางที่ 19-21) ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต (ตารางที่ 22-24) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ตารางที่ 37-39) เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำสวนส้มตราเฉลี่ยต่อไร่ ในแต่ละขนาดพื้นที่เพาะปลูก เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่อไร่ 91,535.83 บาท เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่อไร่ 85,858.22 บาท และเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่อไร่ 89,065.36 บาท สรุปได้ว่าเนื้อที่เพาะปลูกขนาดกลาง คือ 13-30 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่ำที่สุดคือ 85,858.22 บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา
เนื้อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่าย	รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในแต่ละปี
1	25	962.96	372.22	0.00	1,360.18
2	25	957.45	356.38	0.00	1,338.83
3	25	957.45	356.38	0.00	1,338.83
4	75	957.45	373.40	1,297.70	2,703.55
5	75	923.08	405.00	2,271.77	3,674.85
6	75	968.75	548.44	2,578.12	4,170.31
7	75	1,000.00	531.82	3,083.65	4,690.47
8	75	1,000.00	566.13	3,230.82	4,871.95
9	75	1,000.00	468.00	3,167.31	4,710.31
10	75	1,200.00	351.00	2,969.35	4,595.35

ตารางที่ 38 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา
เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่าย	รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในแต่ละปี
1	25	980.00	402.00	0.00	1,407.00
2	25	977.01	385.06	0.00	1,387.07
3	25	1,000.00	382.86	0.00	1,407.86
4	75	1,000.00	421.20	1,314.31	2,810.51
5	75	923.08	462.86	2,133.62	3,594.56
6	75	979.59	429.80	2,444.52	3,928.91
7	75	1,000.00	381.52	2,874.08	4,330.60
8	75	1,000.00	342.44	3,278.49	4,695.93
9	75	1,000.00	438.75	2,904.92	4,418.67
10	75	1,000.00	379.46	2,696.44	4,150.90

ตารางที่ 39 แสดงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการทำสวนส้มตราเจดีย์ต่อไร่แยกตามอายุส้มตรา
เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

อายุส้มตรา ปีที่	ค่าภาษีที่ดิน	ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าใช้จ่ายปีที่ 1-3 ตัดจำหน่าย	รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในแต่ละปี
1	25	1,004.05	244.13	0.00	1,273.18
2	25	987.85	244.13	0.00	1,256.98
3	25	987.85	244.13	0.00	1,256.98
4	75	987.85	255.79	1,332.36	2,651.00
5	75	987.85	255.79	2,191.05	3,509.69
6	75	985.92	247.18	2,512.88	3,820.98
7	75	983.15	236.63	3,007.34	4,302.12
8	75	978.26	228.91	3,218.93	4,501.10
9	75	978.26	228.91	3,016.73	4,298.90
10	75	970.87	204.47	2,835.47	4,085.81

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 แสดงต้นทุนปฏิบัติการหาส่วนสิ้นไตรมาสเฉลี่ยต่อไร่ เมื่อที่เพาะปลูก 5 - 12 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าใช้จ่ายในการปลูก										
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	503.70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ย										
ค่าปุ๋ยคอก	91.67	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ยเคมี	83.33	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าต้นพันธุ์	379.63	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงงานการปลูก	20.37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงวัชระยะปลูกและขุดหลุม	20.37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงปลูก										
ค่าแรงงานการบำรุงรักษา	125.93	323.40	323.40	344.68	357.69	359.38	357.58	361.29	360.00	355.00
ค่าปุ๋ยคอก	123.15	131.91	295.74	353.19	373.08	378.13	378.79	377.42	380.00	380.00
ค่าปุ๋ยเคมี										
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,351.85	2,446.81	3,297.87	3,489.36	3,500.00	3,500.00	3,515.15	3,500.00	3,533.33	3,450.00
ค่าแรงงานการบำรุงรักษา	78.15	98.30	98.30	98.30	100.00	103.13	96.97	103.23	106.67	102.50
ค่าแรงสำหรับเครื่องสูบน้ำ	296.30	346.81	346.81	346.81	350.00	353.13	357.58	358.06	360.00	355.00
ค่าแรงงานการให้น้ำ	219.63	240.00	240.00	240.00	250.00	250.00	253.03	253.23	253.33	250.00
ค่าแรงงานการควบคุมศัตรูพืช	357.41	357.45	357.45	357.45	357.69	359.38	360.61	361.29	360.00	355.00
ค่าแรงงานการตัดแต่งกิ่ง	23.89	26.81	26.81	31.70	33.08	35.94	40.30	42.90	44.00	40.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง										
น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ	139.81	140.43	140.43	140.43	140.38	142.19	143.94	145.16	146.67	147.50
น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า	75.93	76.17	76.60	77.23	78.85	78.13	78.79	80.65	81.33	82.50
น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา	76.56	77.23	77.66	78.30	78.85	79.69	80.30	82.26	83.33	83.50
ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์	0.00	0.00	46.81	46.81	53.85	70.31	71.21	74.19	66.67	50.00
ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต										
ค่าแรงงานการเก็บผลผลิต	0.00	0.00	0.00	255.32	257.69	257.81	257.58	258.06	260.00	270.00
ค่าแรงงานการคัดขนาดและบรรจุ	0.00	0.00	0.00	255.32	257.69	257.81	257.58	258.06	260.00	270.00
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ										
ค่าภาษีที่ดิน	25.00	25.00	25.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00
ค่าใช้ที่ดิน	962.96	957.45	957.45	957.45	923.08	968.75	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,200.00
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์	372.22	356.38	356.38	373.40	405.00	548.44	531.82	566.13	468.00	351.00
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในแต่ละปีสำหรับปีที่ 1 - 3	6,327.86	5,604.15	6,666.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายในปีที่ 1 - 3	0.00	0.00	18,598.72	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 คิดจากหน่วย	0.00	0.00	(18,598.72)	1,297.70	2,271.77	2,578.12	3,083.65	3,230.82	3,167.31	2,969.35
รวมต้นทุนแต่ละปี	0.00	0.00	0.00	8,818.45	9,863.70	10,395.34	10,939.88	11,127.75	11,005.64	10,786.35

ตารางที่ 41 แสดงต้นทุนการหาส่วนผู้ตราเฉลี่ยต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูก 13 - 30 ไร่ สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าใช้จ่ายในการปลูก										
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	480.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ย										
ค่าปุ๋ยคอก	79.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ยเคมี	70.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าคัมพินส์	350.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงงานในการปลูก	15.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงไว้ระยะเวลาปลูกและดูแลผล	15.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงปลูก										
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา										
ค่าปุ๋ยคอก	120.00	298.85	300.00	320.00	330.77	330.61	328.26	329.27	328.13	331.08
ค่าปุ๋ยเคมี	109.50	120.69	270.00	330.00	349.45	346.94	350.00	348.78	351.56	351.35
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,200.00	2,298.85	3,000.00	3,200.00	3,302.20	3,295.92	3,298.91	3,304.88	3,296.88	3,297.30
ค่าแรงงานในการบำรุงรักษา	70.00	68.97	70.00	70.00	70.88	71.43	70.65	68.29	68.75	70.27
ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย	285.00	321.84	320.00	320.00	319.78	320.41	320.65	319.51	321.88	318.92
ค่าแรงงานในการหาปุ๋ย	200.00	220.69	220.00	220.00	230.77	230.61	230.43	229.27	231.25	229.73
ค่าแรงงานในการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	340.00	335.63	340.00	340.00	338.46	338.78	31.30	341.46	337.50	340.54
ค่าแรงงานในการตัดแต่งกิ่ง	15.00	15.29	15.00	20.00	19.67	20.41	25.00	25.12	29.69	29.73
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง										
น้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำ	131.00	131.03	132.86	134.00	134.07	134.69	134.78	134.15	134.38	135.14
น้ำมันสำหรับเครื่องตัดหญ้า	71.00	71.26	71.43	72.00	72.53	73.47	73.91	75.61	75.00	75.68
น้ำมันสำหรับเครื่องพ่นยา	72.00	72.41	72.86	74.00	74.73	74.49	75.00	75.61	76.56	78.38
ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์	0.00	0.00	54.29	56.00	59.34	53.06	51.09	48.78	56.25	48.65
ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิต										
ค่าแรงงานในการเก็บผลผลิต	0.00	0.00	0.00	238.00	223.08	238.78	239.13	241.46	237.50	240.54
ค่าแรงงานในการคัดขนาดและบรรจุ	0.00	0.00	0.00	238.00	223.08	238.78	239.13	241.46	237.50	240.54
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ										
ค่าภาษีที่ดิน	25.00	25.00	25.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00
ค่าภาษีที่คิด	980.00	977.01	1,000.00	1,000.00	923.08	979.59	1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์	402.00	385.06	382.86	421.20	42.86	429.80	381.52	342.44	438.75	379.46
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในแต่ละปีสำหรับปีที่ 1 - 3	6,029.50	5,342.58	6,274.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายในปีที่ 1 - 3	0.00	0.00	17,646.38	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าใช้จ่ายในปีที่ 1 - 3 คิดจากหน่วย	0.00	0.00	(17,646.38)	1,314.31	2,133.62	2,444.52	2,874.08	3,278.49	2,904.92	2,696.44
รวมต้นทุนแต่ละปี	0.00	0.00	0.00	8,442.51	8,923.37	9,697.29	9,798.84	10,479.58	10,201.50	9,938.75

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
ค่าใช้จ่ายในการปลูก										
ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน	506.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ย										
ค่าปุ๋ยคอก	95.14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าปุ๋ยเคมี	79.76	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าต้นพันธุ์	350.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงงานในการปลูก	19.64	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าแรงวิเคราะห์ปลูกและชุดผสม	19.64	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา										
ค่าปุ๋ยคอก	129.96	323.89	321.86	356.28	356.28	356.81	356.74	358.70	358.70	359.22
ค่าปุ๋ยเคมี	115.18	132.79	305.67	352.23	380.57	380.28	379.21	380.43	380.43	378.64
ค่ายาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2,297.57	2,384.62	3,198.38	3,384.62	3,550.61	3,544.60	3,539.33	3,550.72	3,550.72	3,543.69
ค่าแรงงานในการบำรุงรักษา	78.14	89.07	100.81	100.00	119.43	119.72	119.66	119.57	119.57	119.42
ค่าแรงสำหรับการใส่ปุ๋ย	289.88	344.13	352.23	350.20	344.94	343.66	342.70	340.58	340.58	339.81
ค่าแรงในการกำจัดวัชพืชราน	221.86	240.49	239.68	240.49	245.75	345.07	244.38	242.75	242.75	242.72
ค่าแรงงานการพ่นยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	360.32	352.23	366.40	358.30	357.89	358.69	358.99	358.70	358.70	359.22
ค่าแรงในการตัดแต่งกิ่ง	19.84	19.64	21.86	29.96	29.76	29.81	34.83	34.78	39.13	39.03
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง										
น้ำมันสำหรับ เครื่องสูบน้ำ	142.91	142.91	143.32	144.53	144.13	144.60	144.94	146.38	147.10	148.54
น้ำมันสำหรับ เครื่องตัดหญ้า	79.76	79.76	80.16	80.57	80.57	81.69	82.58	83.33	83.33	83.50
น้ำมันสำหรับ เครื่องพ่นยา	80.57	80.57	81.64	82.05	82.05	82.63	83.71	84.06	84.06	84.47
ค่าซ่อมแซม เครื่องจักรกลทุกตัว	0.00	0.00	39.27	39.68	57.89	63.85	63.48	63.77	74.78	74.56
ค่าใช้จ่ายในการ เก็บผลผลิต										
ค่าแรงงานในการเก็บผลรวม	0.00	0.00	0.00	246.56	257.73	257.75	258.54	258.26	258.26	259.81
ค่าแรงงานในการตัดขนาดและบรรจุ	0.00	0.00	0.00	246.56	257.73	257.75	258.54	258.26	258.26	259.81
ค่าจ้างอื่น ๆ										
ค่าภาษีที่ดิน	25.00	25.00	25.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00	75.00
ค่าภาษีที่ดิน	1,004.05	987.85	987.85	987.85	987.85	985.92	983.15	978.26	978.26	970.87
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์	244.13	244.13	244.13	255.79	255.79	247.18	236.63	228.91	228.91	204.47
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นในแต่ละปีสำหรับปีที่ 1 - 3	6,159.42	5,447.08	6,508.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมค่าใช้จ่ายในปีที่ 1 - 3	0.00	0.00	18,114.76	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าใช้จ่ายปีที่ 1 - 3 คิดจากค่า	0.00	0.00	(18,114.76)	1,332.36	2,191.05	2,512.88	3,007.34	3,218.93	3,016.73	2,835.47
รวมต้นทุนแต่ละปี	0.00	0.00	0.00	8,663.03	9,775.02	10,187.89	10,569.75	10,781.39	10,595.27	10,378.25

สถานการณ์ทางการตลาดของส้มตรา

1. ตลาดภายในประเทศ

ก. ช่องทางการจำหน่าย

การซื้อขายส้มตราส่วนมากชาวสวนจะจำหน่ายส้มตราให้แก่พ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นคนภายในท้องถิ่นและพ่อค้าคนกลางที่มาจากกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมีชาวสวนบางรายนำส้มตราไปจำหน่ายในตลาดเองบ้างแต่มีจำนวนไม่มากนัก วิธีการจำหน่ายส้มตรานั้นเป็นการจำหน่ายเมื่อผลส้มตราแก่ ไม่มีการจำหน่ายแบบ "ตกเขียว" หรือ "ขายเขียว" การจำหน่ายใช้วิธีคัดขนาดของผลส้มออกเป็น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แล้วกำหนดราคาตามขนาดของผลส้มที่คัดไว้

วิธีการคัดขนาดของผลส้มตรา คือให้วัดโดยรอบตรงกลางป่องของผลส้มตราเป็นนิ้วฟุต แล้วจัดให้เป็นส้มเกรดหนึ่ง เกรดสอง เกรดสาม เกรดสี่ และเกรดห้า เรียกว่าส้ม เล็กหรือส้มจี้จะนับ เป็นร้อยขาย การแบ่งขนาดของส้มตราแต่ละขนาดมีดังนี้ -

ส้ม เกรดหนึ่ง	มี เส้นรอบวงตั้งแต่ 7.5-8	นิ้วฟุต (5 ผล/กก.)
ส้ม เกรดสอง	" 6.5-7.5	" (6 ผล/กก.)
ส้ม เกรดสาม	" 8 -9	" (4 ผล/กก.)
ส้ม เกรดสี่	" 5.5-6.5	" (7 ผล/กก.)
ส้ม เกรดห้า	" 5.5	นิ้วฟุตลงมา (8 ผล/กก.)
		หรือ 9 นิ้วฟุตขึ้นไป (3 ผล/กก.)

ข. ราคาของส้มตรา

ราคาจำหน่ายของส้มตราขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละปี ปีใดปริมาณผลผลิตน้อยราคาจะสูง หากปีใดผลผลิตมีมากราคาจะต่ำลง นอกจากนี้ราคาของส้มตรายังเคลื่อนไหวขึ้นลงตามฤดูกาลผลิตและการนำส้มตราออกสู่ตลาดอีกด้วย กล่าวคือ ส้มตราจะออกสู่ตลาดมากระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน ในช่วงนี้ราคาของส้มตราจะถูกกว่าส้มตราในช่วงอื่น ๆ ราคาของส้มตรานี้พ่อค้าคนกลาง เป็นผู้กำหนดและจากการที่พ่อค้าคนกลาง เป็นผู้กำหนดราคาส้มตรานี้เองทำให้เกษตรกร เสียเปรียบในด้านการซื้อขายเป็นอันมาก ทั้งนี้ เพราะส้มตราหากมีขนาดไม่ตรงตาม เกรดที่พ่อค้ากำหนดไว้ ส้มตรา

ขนาดดังกล่าวจะถูกลด เกรดลง ทำให้เกษตรกรขายส้มตราได้ในราคาที่ต่ำลงและรายได้ที่เกษตรกรได้รับจะลดน้อยลงตามไปด้วย เพราะราคาของส้มตราในแต่ละ เกรดแตกต่างกันมาก

2. การตลาดต่างประเทศ ¹

ก. การส่งออก

ประเทศไทยมีการส่งส้มตราออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยได้ปีละ 4,590 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ 30 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกของส้มตราอยู่ในเกณฑ์ที่สูงพอสมควร นอกจากนี้แนวโน้มการส่งออกของส้มตรามีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงควรให้การสนับสนุนให้มีการส่งส้มตราออกไปจำหน่ายให้มากยิ่งขึ้น

ตลาดต่างประเทศของส้มตราที่สำคัญของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ คือตลาดทางทวีปเอเชีย ได้แก่ ช่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ และได้หวัน

นอกจากนี้ยังมีตลาดต่างประเทศทางทวีปยุโรปอีก เช่น เดนมาร์ก และมีแนวโน้มที่ตลาดส้มตราของประเทศไทยจะขยายตัวออกไปอีก โดยมีประเทศที่รับซื้อส้มตราจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, "ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลไม้"
(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2532), อัดสำเนา